

होतव्यमिति द्वितीयः पक्षः । ताविमौ पचौ सूत्रीकृतौ ॥
अथ पचान्तरं विधत्ते । “दर्भस्तम्बे जुहोति । एतस्माद्वै
योनेः प्रजापतिः प्रजा असृजत । यस्मादेव योनेः प्रजापतिः
प्रजा असृजत । तस्मादेव योनेः प्रजायते” इति । भूमिष्ठ-
दर्भस्तम्बस्य प्रजा योनित्वम् । तथा च पञ्चकाण्डे समाम्ना-
तम् । यद्वा अस्या अमृत यदीर्यं तद्दर्भास्तस्मिन् जुहोति ।
प्रैव प्रजायत इति ॥

विधत्ते । “ब्राह्मणो दक्षिणत उपास्ते । ब्राह्मणो वै प्रजा-
नामुपद्रष्टा । उपद्रष्टुमत्येव प्रजायते” इति । होमकाले क-
श्चिद्ब्राह्मणो दक्षिणभागे स्थापनीयः । उपद्रष्टा हिताहितस्य
प्रजानामुपदेष्टा उपद्रष्टा उपद्रष्टुमतिहिताहितद्रष्टृयुक्ते देशे
प्रजायते ॥

ग्रहभागं प्रशंसति । “ग्रहो भवति । प्रजानां सृष्टानां
धृत्यै” इति । यथा प्रजापतिरपक्रान्ताः प्रजा ग्रहभागेन धृत-
वान् । एवं यजमानोऽपि ॥

इत्थं प्रजाकामस्य प्रयोगमभिधायाथ यशस्कामस्य प्रयोगं
विधत्ते । “यं ब्राह्मणं विद्यां विद्वांसं यशो न च्छेत् [३] ॥
सोऽरण्यं परेत्य । दर्भस्तम्बमुद्रत्थ्य । ब्राह्मणं दक्षिणतो नि-
षाद्य । चतुर्होतृन् व्याचचीत । एतद्वै देवानां परमं गुह्यं
ब्रह्म । यच्चतुर्होतारः । तदेव प्रकाशं गमयति । तदेनं प्रकाशं
गतम् । प्रकाशं प्रजानां गमयति” इति । वेदशास्त्रविद्यां तां
जानन्तं ब्राह्मणं यदि तदनुरूपं यशो न प्राप्नुयात् तदा स